

“VARLIK BARIŞI” BU KEZ VERGİLİ

Yurtdışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları, varlık barışına ilişkin yasanın kapsamına giriyor. Vergi mükellefi olsun olmasın tüm gerçek ve tüzel kişiler bu yasa hükmünden yararlanabiliyorlar. Bildirim, 31 Mart 2023'e kadar yapılmalı.

Son on yıllık dönemi incelediğimizde iki veya üç yıl arayla, hatta bazen her yıl varlık barışı düzenlemelerinin yapıldığını görüyoruz. 2013 yılındaki yasa (6486 sayılı) sadece yurtdışındaki varlıkların bildirimini içeriyordu. Bildirilen varlıklar üzerinden ödenmesi gereken vergi oranı yüzde 2 olarak belirlenmişti.

Ardından üç yıl sonra, 2016'da 6736 sayılı yasayla bir varlık barışı düzenlemesi daha yapıldı. Bu yasanın diğerlerinden en önemli farkı yurtdışından getirilen varlıklar veya işletme kayıtlarına alınan yurtiçi varlıklar üzerinden herhangi bir vergi ödenmemesiydi.

YURTDIŞINDAKİ VARLIKLARIN BİLDİRİMİ

Bundan sonra 2018 yılında 7143 sayılı yasayla, 2019'da 7186 sayılı yasayla ve ardından 2020 yılında 7256 sayılı yasayla yeni varlık barışı düzenlemeleri mevzuatımıza girdi. 2018 yılındaki barışta yurtiçi ve yurt dışı varlıklar üzerinden yüzde 2 oranında, 2019'dakinde yüzde 1 oranında vergi ödenmesi gerekirken, 2020 yılındaki varlık barışı vergisiz olarak gerçekleştirildi.

Bu düzenlemeler arasında bir veya birkaç yıl var gibi gözükse de yapılan süre uzatımlarıyla aslında varlık barışının neredeyse devamlı bir uygulama haline geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim 2020 yılındaki düzenlemenin uygulama süresi çeşitli uzatmalardan sonra daha yeni (30 Haziran'da) sona ermişti. Bugünlerde varlık barışı yine gündeme geldi. 7417 sayılı yasanın içerisinde bir madde (50. madde) bu uygulamayı düzenliyor. 5 Temmuz'da yayımlandı ve aynı tarih itibarıyla yürürlüğe girdi.

Bu yasa da yurtdışında bulunan bazı varlıkların bildirimini ve Türkiye'ye getirilmesi ile yurtiçinde bulunan ve kayıtlarda yer almayan bazı varlıkların beyan edilmesi ve kayıtlara alınmasını içeriyor. Yasadaki "bildirim" kelimesi, yurtdışındaki varlıkların banka ve aracı kurumlara bildirilmesini, "beyan" kelimesi ise yurtiçindeki varlıkların vergi dairesine beyan edilmesini ifade ediyor.

Yurtdışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları yasanın kapsamına giriyor. Bu varlıklar Türkiye'deki banka veya aracı kurumlara bildirilebiliyor. Vergi mükellefi olsun olmasın tüm gerçek ve tüzel kişiler bu yasa hükmünden yararlanabiliyorlar. Bildirim 31 Mart 2023'e kadar yapılması gerekiyor.

KREDİ KAPATILABİLİR

Yurtdışında bulunan söz konusu varlıklar, yine yurtdışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan kredilerin en geç 31 Mart 2023 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Kapatılan bu kredilerin 5 Temmuz tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olması gerekiyor. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye'ye getirilme şartı aranmıyor.

ERKEN BİLDİRENE DÜŞÜK VERGİ

Banka ve aracı kurumların, kendilerine bildirilen varlıkların değeri üzerinden 30 Eylül 2022 tarihine kadar yapılan bildirimler için yüzde 1, 1 Ekim 2022 tarihi ile 31 Aralık 2022 tarihi (bu tarih dahil) arasında yapılan bildirimler için yüzde 2, 31 Mart 2023 tarihine kadar yapılan bildirimler için yüzde 3 oranındaki vergiyi peşin olarak bildirim sahibinden tahsil etmeleri gerekiyor. Bu vergi banka ve aracı kurumlar tarafından, bildirim izleyen ayın 15'inci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bağlı bulunduğu vergi dairesine beyan ediliyor ve aynı sürede ödeniyor.

BİR YILDAN FAZLA TUTANLAR AVANTAJLI

Bildirilen varlıkların, Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılan hesaplara transfer edildiği veya yurtdışından getirilerek bu hesaplara yatırıldığı tarihten itibaren en az bir yıl süreyle tutulması halinde vergi oranı yüzde 0 olarak uygulanıyor. Bu takdirde, banka ve aracı kurumlar tarafından bildirim esnasında tahsil edilerek vergi dairesine ödenen vergi, bildirim sahibinin ilgili vergi dairesine başvurusu üzerine iade ediliyor.

YURTIÇİNDEKİ VARLIKLAR

Yurtiçi varlıklarla ilgili hüküm sadece kayıtların düzeltilmesini içeriyor. Bu yüzden söz konusu düzenlemeden yalnız gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri yararlanabiliyor.

Buna göre, gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri sahip oldukları, Türkiye’de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlarını, 31 Mart 2023 tarihine kadar vergi dairelerine beyan edip bu yasa hükmünden yararlanabiliyorlar.

VERGİ YÜZDE 3

Beyan edilen yukarıdaki varlıkların değeri üzerinden vergi dairesince yüzde 3 oranında vergi tarh ediliyor. Bu verginin tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenmesi gerekiyor.

Beyan edilerek işletme kayıtlarına alınacak taşınmazların işletmeye devrine ilişkin tapuda yapılacak işlemlerden harç alınmıyor. Bu taşınmazların işletmeye devri elden çıkarma sayılmadığından satış kazancı üzerinden gelir vergisi de ödenmiyor.

ÖDENEN VERGİLERİN GİDER KAYDI

Yurtdışı varlıkların bildirim veya yurtiçi varlıkların beyanı dolayısıyla ödenen vergilerin gider yazılması ve başka bir vergiden mahsup edilmesi mümkün bulunmuyor.

AMORTİSMAN UYGULAMASI VE SATIŞ ZARARLARI

Bildirilen yurtdışı varlıklar ile vergi dairesine beyan edilen yurtiçi varlıklar, defter tutan mükellefler tarafından bildirim veya beyan tarihi itibarıyla kanuni defterlere kaydedilirler.

Bu varlıklarla ilgili olarak Vergi Usul Kanunu’nun amortismanlara ilişkin hükümlerinin uygulanması mümkün değil. Kanuni defterlere kaydedilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygu-

laması bakımından gider veya indirim olarak da kabul edilmiyor.

İŞLETMEDEN ÇEKİŞ

Bildirilen veya beyan edilen varlıklar dönem kazancının tespitinde dikkate alınmıyor. Bildirim veya beyan tarihinden itibaren iki yıl geçmesi koşuluyla vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebiliyor.

MÜKELLEFİYETİ OLMAYANLAR

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayanlar, beyan dışındaki diğer şartlar aranmaksızın madde hükümlerinden yararlanabiliyorlar. Bunlar tarafından taşınmaz dışındaki varlıkların en geç beyan tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırılmak suretiyle tevsik edilmesi zorunlu.

İNCELEME YAPILMAYACAK

Yasada, bu kapsamda bildirilen ve beyan edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmayacağı belirtiliyor. Ancak bu hükümden faydalanabilmek için;

■ Bildirilen veya beyan edilen tutarlara ilişkin tarh edilen verginin vadesinde ödenmesi,

■ Yurtdışında bulunan varlıklarını bildirenlerin bu varlıkları, bildirim yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye’ye getirmeleri veya Türkiye’deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba ettirmeleri gerekiyor.

MATRAH FARKINDAN MAHSUP İMKANI

Bu varlıklar nedeniyle inceleme yapılamayacağını söyledik. Diğer nedenlerle başlayan vergi incelemeleri ile takdir komisyonu kararları sonucu bulunan matrah farkının madde bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespiti halinde yapılacak işlemler de aşağıdaki gibi belirlenmiş durumda.

Buna göre bildirilen veya beyan edilen varlık tutarının, bulunan matrah farkına eşit ya da fazla olması durumunda matrah farkına ilişkin tarhiyat yapılmayacak. Ama bulunan matrah farkı, bildirilen veya beyan edilen varlık tutarlarından büyük ise sadece aradaki fark tutar üzerinden vergi tarhiyatı yapılacak.

BAŞVURU SÜRESİ UZAR MI?

Daha yeni başladı ama acaba başvuru ve ödeme süreleri uzar mı diye merak edenler olabilir. Yasada uzatmaya ilişkin Cumhurbaşkanı’na verilen bir yetki bulunmuyor. Dolayısıyla bir uzatmanın ancak yasa değişikliğiyle mümkün olabileceğini söyleyebiliriz.

